

boekbesprekingen

Zoogdierposters

Begin 1987 zijn een drietal, elkaar deels in diersoorten overlappende zoogdierposters door één uitgeverij uitgebracht. De posters, twee met een staand, en één met een liggend formaat, doen qua opzet sterk denken aan de bekende vogelwandplaten die al decennia in

omloop zijn.

De drie posters zijn: 'Nederlandse zoogdieren', 'Kleine zoogdieren' en 'Roof- en Hoefdieren'.

Op 'Nederlandse Zoogdieren', de poster met het liggende formaat, zijn in het totaal 34 Nederlandse zoogdiersoorten afgebeeld. De titel

Drie posters met de 'Nederlandse Zoogdieren'.

van de poster dekt daarmee de lading niet geheel: er zijn immers nog meer inheemse zoogdiersoorten. Zo ontbreken alle hoefdieren op de plaat. De afbeeldingen zijn van de bekende natuurtekenaar H. J. Slijper. Deze prenten doen wat stijfjes ouderwets aan. De dieren zijn meest correct afgebeeld, alleen is jammer dat Boom- en Steenmarter nog op de traditionele wijze zijn afgebeeld: respectievelijk met gele bef op een boomtak, en met witte bef voor een schuurdeur. De kenmerken die de laatste tijd voor het soortonderscheid worden gebruikt, zijn nog niet in de platen verwerkt. In de onderschriften bij de poster zijn de Nederlandse en wetenschappelijke namen gegeven, evenals de lengtematen van lichaam en staart.

Beide andere posters zijn getekend door Herman Fay en zijn van oorsprong voor de Duitstalige markt bedoeld. Op de 'roof- en hoefdieren'-poster staan zestien soorten, op de 'kleine zoogdier'-poster staan negentien soorten afgebeeld. Ook deze posters geven dus zeker geen totaalbeeld van onze inheemse zoogdierenfauna, en daarbij komt dat er nog een aantal roof-, hoef- en kleine zoogdieren op staan afgebeeld die in het geheel niet in Nederland of België voorkomen.

Dit is uiteraard te verklaren doordat beide posters van oorsprong voor de Centraaleuropese markt bedoeld zijn, maar ook heeft de oorspronkelijk Duitse titel van beide posters gezamenlijk een geringere reikwijdte: 'Waldtiere'. Boven beide bovengenoemde posters staan korte teksten over de desbetreffende dieren. De Nederlandse bewerking van beide posters is van W. van Katwijk. Bij verschillende diersoorten staat aangegeven of, en in

welke mate zij in Nederland voorkomen (België is helaas vergeten). De afbeeldingen van deze beide posters zijn al minder stijfjes dan van eerstgenoemde poster, mede doordat de dieren zijn afgebeeld in het kader van hun leefmilieu.

De drie zoogdierposters zijn ondanks deze kleine opmerkingen uitstekend geschikt voor scholen; zij kunnen zeker een aardige bijdrage leveren aan het laten ontstaan van een zeker beeld van onze, bij zo velen toch onbekende zoogdierfauna.

1. Nederlandse Zoogdieren, door H.J. Slijper. ISBN 90.03.08400.9, 99 x 69,5 cm.

2. Roof- en Hoefdieren, door H. Fay. ISBN 9003.90125.2, 69,5 x 99 cm.

3. Kleine Zoogdieren, door H. Fay. ISBN 9003.90126.0, 69,5 x 99 cm.

Uitgeverij: B.V. W.J. Thieme & Co., Zutphen, 1987. Prijs f 13,- per stuk.

Begrazing in de natuur

Begrazing in de natuur is het eerste Nederlandstalige boek dat de essenties van dit onderwerp samenvat. En begrazing is meer dan dieren die planten eten, het is een basisproces in haast iedere levensgemeenschap, een oecologisch verschijnsel waar de laatste jaren veel onderzoek aan is verricht. Met name de grote grazers structureren graslanden en natuurgebieden, onder meer door het tegengaan van bosopslag.

Begrazing zorgt voor een gevarieerd landschap en verhoogt de verscheidenheid aan plant- en diersoorten. Kennis van begrazing levert een veilige basis voor het natuurbeheer.

Het onderwerp wordt behandeld in drie secties: allereerst wordt de kennis samengevat van de oecologische aspecten (wat gebeurt er

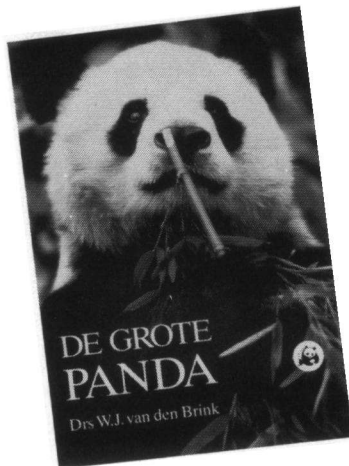
biologisch gezien?), daarna worden, de mogelijkheden van (dierlijke) produktie belicht en ten slotte de betekenis voor het natuurbeheer. Voorbeelden worden ontleend aan tal van praktijksituaties in Nederland, West-Europa en Afrika. Op de stand van het Nederlandse onderzoek wordt nader ingegaan. Doel van deze uitgave is het versterken van de aandacht voor begrazing als schakel in het functioneren van oecosystemen, met name natuurgebieden, ten behoeve van ecologisch en economisch doeltreffend beheer van de grotere natuurterreinen in Europa, maar ook om een gedegen natuurwetenschappelijke basis te bieden voor natuur-exploitatie in de derde wereld. Begrazing in de natuur is gebaseerd op gemeenschappelijke colleges aan de Rijksuniversiteit Groningen en de Landbouwniversiteit Wageningen. Het is geschreven voor allen die zich op academisch niveau bezighouden met dit onderwerp, maar ook voor beheerders, onderzoekers en anderen die hun kennis van deze vorm van geïntegreerd beheer willen vergroten. Blijkbaar was de kopij voor dit boek al afgesloten voordat het themanummer over begrazingen van 'Huid en Haar' verscheen.

S. de Bie, W. Joenje & S.E. van Wieren red.: Begrazing in de natuur. 228 bladzijden, 50 foto's, 55 figuren, ingenaaid. Mede-auteurs: J. van Andel & C.W. Stortenbeker (woord vooraf). D.C.P. Thalen, B. Deinum, R.A. Prins, H. Breman, V. Geerling, J.A.C. Meijs, J.P. Bakker, J. Bokdam, R.J. Putman (1987). Uitg. Pudoc, postbus 4, 6700 AA Wageningen. ISBN 90-220-0931-9. Prijs f 45,-.

De Grote Panda (*Ailuropoda melanoleuca*)

Al enige tijd is er een mooi en verzorgd boekje over de Grote Panda op de markt. Dit boekje van Van den Brink is geen wetenschappelijke studie, maar wel een verantwoord geschreven werk. Er is helaas weinig informatie in te vinden over de biologie en de ecologie van de Grote Panda: twee van de vijftien hoofdstukken gaan daarover. De auteur behandelt voornamelijk de historische relatie tussen mens en Grote Panda. Daarbij komen vooral de ontdekking door westerlingen, speciale expedities, de rol in de politiek en in de dierentuin over de gehele wereld aan de orde. Het lijkt er daarbij soms wel op of de schrijver een kaartenbak met allerhande anecdotes heeft verzameld over deze contrastrijke diersoort, en die achtereenvolgens

op volgorde heeft uitgeschreven. Een enkele maal worden dan wel een merkwaardige afdwaling van het hoofdthema van het boek opgemerkt. Een citaat: (bladzijde 62) *'Twee weken voor zijn (een expeditieleider) vertrek naar het vaderland van de Grote Panda, trad William Harkness met de modeontwerpster Ruth in het huwelijk. Het leek erop dat de relatie tussen die twee een slepende affaire aan het worden was, maar met de komende expeditie als aanleiding werd de knoop doorgemaakt'*.

Afgezien van zulke kleine afdwalingen maken de vlotte schrijfstijl en de vele foto's die de tekst ondersteunen het werk tot een boeiend leesboek.

R.C.

Brink, W.J. van den. 1984. De Grote Panda. Uitgeverij Terra, Zutphen. 136 bladzijden, 36 kleurenfoto's, 41 zwartwit foto's, 7 afbeeldingen, 56 referenties. ISBN 90.6255.1890. Prijs f 24,75 of BFr 495.

Natuurbescherming in Actie

De laatste vijftientig jaar is men zich steeds meer bewust geworden van de problemen bij de bescherming van ons milieu (inclusief de planten, de lucht en het klimaat waar wij afhankelijk van zijn) en steeds vaker onderneemt men acties om het leven op aarde te beschermen. Milieubescherming is, in de ruimste zin van het woord, een centraal thema van deze tijd geworden.

'Natuurbescherming in Actie' gaat over dit belangrijke thema.

Lee Durrell's, vrouw van de bekende Gerald Durrell, duidelijke tekst wordt geïllustreerd met een serie prachtige wereldkaarten en

pakkende verhalen over de successen en de mislukkingen van milieubescherming over de hele wereld. Het onderwerp is in vijf hoofdstukken onderverdeeld: de levende aarde, de natuurlijke milieus, de soorten, de werelddelen en de internationale natuurbescherming, toegespitst op het werk van de Internationale Unie voor Behoud van Natuur en Natuurlijke Hulpbronnen (IUCN), een zusterorganisatie van het Wereld Natuur Fonds.

Het is een onweerstaanbaar boek en een belangrijke bron van informatie voor iedereen die geïnteresseerd is in de internationale natuurbescherming.

Lee Durell: *Natuurbescherming in Actie*. Een moderne Ark van Noach. 224 bladzijden, meer dan 200 kleurenillustraties, waaronder wereldkaarten en tekeningen en foto's (1987). Uitg. M. & P., Weert. Dit boek is uitgegeven onder auspiciën van het Wereld Natuur Fonds en is uitsluitend bij het Wereld Natuur Fonds, Zeist verkrijgbaar door overmaking van f 60,- op postgiro 2464, onder vermelding 'Boek Natuurbescherming in Actie'. De opbrengst van dit boek komt geheel ten goede aan het werk van het Wereld Natuur Fonds.

Grofwildbeheer op de Veluwe - een beleidsvisie

Zou de gemiddelde natuur-recreant in Nederland weten, dat zijn kansen om op de Veluwe een Edelhert of een Wild Zwijn te zien, worden geminimaliseerd door de jacht op deze soorten? Waarschijnlijk niet, anders zou hij wel zijn genoeg, grof wild te zien, verdedigen tegenover het genoeg van plezierjagers.

De hier besproken beleidsvisie van Stichting Kritisch Faunabeheer signaleert naast de

jacht nog meer zonden tegen een ethisch en wetenschappelijk verantwoord beheer van het Veluwe grofwild (Ree, Damhert, Moe-flon, Edelhert, Wild Zwijn).

De Veluwe is volgens de auteur in te kleine compartimenten opgedeeld door rasters van ijzerdraad en wegen, er vindt bijvoeding plaats, (intensieve) landbouw en verblijfsrecreatie leggen een te groot beslag op de ruimte.

Bij het beheer moet daarentegen zo veel mogelijk worden uitgegaan van non-interventie in natuurlijke processen, het grofwild moet leven onder omstandigheden die hun natuurlijke levenswijze en milieu zoveel mogelijk benaderen. En er zijn daartoe wel mogelijkheden; immers de landbouw produceert te veel, rasters kunnen worden weggehaald, cerviducten over wegen aangelegd, en de recreatie geleid.

Ook stelt deze beleidsvisie voor, dat het Rijksinstituut voor Natuurbeheer in samenwerking met Nederlandse universiteiten een objectieve studie verrichten naar de risico's en voordelen van de (her)introductie van de Wolf en de Lynx als natuurlijke predatoren. Immers van hen mag worden verwacht opgewassen te zijn tegen het angstige 'Roodkapjesyndroom'.

J.H.v.d.M.

Grofwildbeheer op de Veluwe - een beleidsvisie. 19 bladzijden met tekeningen (1987). Uitgave Stichting Kritisch Faunabeheer. Te bestellen door f 7,50 over te maken op postbanknummer 13 093, ten name van Informatiefonds Stichting Kritisch Faunabeheer, Renkum, onder vermelding van 'Grofwildbrochure'.